



De kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer og deres anvendelse

Andersen, Erling

Publication date:
2024

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Document license:
[Ikke-specificeret](#)

Citation for published version (APA):
Andersen, E. (2024). *De kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer og deres anvendelse*. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. IGN Rapport Nr. februar 2024



De kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer og deres anvendelse

Erling Andersen

Titel

De kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer og deres anvendelse

Forfattere

Erling Andersen

Bedes citeret

Andersen, E. (2024): De kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer og deres anvendelse. IGN Rapport, februar 2024. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. 37 s. ill.

Udgiver

Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning
Københavns Universitet
Rolighedsvej 23
1958 Frederiksberg C
ign@ign.ku.dk
www.ign.ku.dk

Ansvarshavende redaktør

Vivian Kvist Johannsen

Faglig kvalitetssikring

Rita Buttenschøn, IGN
Ansvaret for udgivelsens indhold er alene forfatternes

ISBN

978-87-7903-922-3 (web)

Omslagslayout

Jette Alsing

Forsidefoto

Erling Andersen. Ø bakker

Publicering

Rapporten er udelukkende publiceret på www.ign.ku.dk

Støtte

Rapporten udgives med støtte fra 15. Juni Fonden som del af projektet 'Kommunernes naturpleje'

**Gengivelse er tilladt med tydelig kildeangivelse**

Skriftlig tilladelse kræves, hvis man vil bruge instituttets navn og/eller dele af denne rapport i sammenhæng med salg og reklame.

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	5
METODE	6
AREALERNE I UNDERSØGELSEN	7
DE KOMMUNALT EJEDE LANDBRUGSAREALER.....	10
Afgrødefordeling	10
Miljø- og naturvenlig drift.....	11
Aftaler om pleje af græs- og naturarealer.....	13
Arealer med grundbetaling.....	14
Hvem driver de kommunalt ejede landbrugsarealer.....	14
Opsummering: De kommunalt ejede landbrugsarealer	15
DE KOMMUNALT EJEDE §3 AREALER	16
Landbrugsdriften	16
Miljø- og naturvenlig drift.....	17
Aftaler om pleje af græs- og naturarealer.....	17
Hvem driver de kommunalt ejede §3 arealer.....	18
Opsummering: De kommunalt ejede §3 arealer	19
DE KOMMUNALT EJEDE §3 AREALER FORDELT PÅ NATURTYPER	20
Landbrugsdriften	20
Miljø- og naturvenlig drift.....	20
Aftaler om pleje af græs- og naturarealer.....	21
Hvem driver de kommunalt ejede §3 arealer.....	21
Opsummering: De kommunalt ejede §3 arealer fordelt på naturtyper	22
KONKLUSION.....	24
PERSPEKTIVER	26

REFERENCER	27
DATAKILDER	27
BILAG 1: NØGLETAL FOR KOMMUNALT EJEDE LANDBRUGS- OG NATURAREALER 2023.....	28
BILAG 2: NØGLETAL FOR ALLE LANDBRUGS- OG NATURAREALER 2023.....	31
BILAG 3: KORT OVER DE KOMMUNALT EJEDE LANDBRUGS- OG NATURAREALER 2023 FORDELT PÅ REGIONER.....	34

Indledning

Formålet med denne rapport er at undersøge omfanget og anvendelsen af de kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer i 2023. Analysen afgrænses til arealer, der enten er registreret i Landbrugsstyrelsen registre som landbrugsareal og/eller er registreret i Naturstyrelsens registre over arealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3 om beskyttelse af naturtyper omfattende de lysåbne typer eng, hede, mose, overdrev og strandeng.

Rapporten beskriver blandt andet omfanget af de kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer, deres landbrugsmæssige drift og brugen af landbrugsstøtte og miljøordninger. Analyserne viser både forskelle mellem de kommunalt ejede arealer og hele landets landbrugs- og naturarealer og forskelle mellem de enkelte kommuner.

Selve analysen falder i tre dele:

- En sammenligning mellem kommunalt ejede landbrugsarealer og alle landbrugsarealer i Danmark
- En sammenligning mellem kommunalt ejede §3 arealer og alle landets §3 arealer
- En sammenligning mellem de forskellige §3 naturtyper på kommunalt ejede arealer

Den registerbaserede tilgang bag denne rapport har vise begrænsninger. Vigtigst er det at analyserne ligestiller landbrugsstøtte med drift/pleje af arealer. Der vil være arealer, både kommunalt ejede og øvrige arealer, som bliver drevet/plejet uden landbrugsstøtte. Der findes ikke landsdækkende data om dette, men en analyse af permanente græsarealer i Nørreå dalen i Viborg Kommune viser f.eks., at lidt over 10% af disse arealer er i drift uden støtte (Primdahl et al., 2019).

Projektet vil også omfatte en spørgeskemaundersøgelse til alle landets kommuner med uddybende spørgsmål omkring deres naturpleje.

Nøgletal for de enkelte kommuner er medtaget i Bilag 1 og 2 for henholdsvis kommunalt ejede og alle arealer. I Bilag 3 er medtaget kort for de enkelte regioner af de arealer, der indgår i analyserne.

Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug (DCA), Aarhus Universitet har flere gange siden 2012 opgjort de offentligt ejede landbrugsarealer (se f.eks. Pedersen et al. 2020 og Uldall-Jessen, 2023). Disse opgørelser omfatter ikke kun kommunalt ejede arealer, men alle offentlige arealer. Opgørelserne har fokus på forpagtningsforhold og økologi og indeholder i nogle tilfælde også opgørelser for jordbundstyper og kulstofrige arealer. Nærværende rapport adskiller sig fra rapportererne fra DCA ved at fokusere på kommunernes arealer, ved at medtage oplysninger om naturbeskyttelse og forskellige naturtyper og, ved at se nærmere på miljø- og naturvenlig drift og tilsagn om pleje samt ansvar for drift.

Rapporten er en del af projektet 'Kommunernes naturpleje' finansieret af 15. Juni Fonden. Rapportens indhold er alene forfatters ansvar.

Alle resultater af analyserne kan rekvireres fra forfatteren (eran@ign.ku.dk).

Metode

Rapporten her bygger alene på registerdata. Analyserne bygger således på samkøring af følgende datakilder:

Ejer- og ejendomsoplysninger: Ejeroplysninger er hentet fra BBR-data fra datafordeler.dk. Disse data indeholder en ejerforholdskode, som for alle ejendomme i Danmark angiver ejerforholdet. Her er koderne 50 (Ejet af den kommune, hvori ejendommen er beliggende) og 60 (Ejet af anden kommune) brugt til at identificere kommunalt ejede ejendomme. Fra datafordeler.dk er også hentet kort over alle ejendomme i landet, der kan linkes til ejerforholdskoden (data-lag Matriklen Geometri Prædefineret: Samlet fast ejendom). På Kort 1 og i Bilag 3 er matrikler, der hovedsageligt består af veje, sorteret fra ved at udelukke matrikler, hvor vejarealet udgør mere end 75% af det samlede areal (data-lag Matriklen Geometri Prædefineret: Jordstykke).

Mark- og landbrugsdata: Er hentet fra Landbrugsstyrelsens WFS server. Her er markkort med angivelse af afgrøder hentet i filen Marker_seneste. Data og økologisk drevne arealer er hentet i data-laget Oekologiske_arealer_23. Data om tilsagn om pleje af græs- og naturarealer er hentet i data-laget Tilsagn_til_pleje_af_graes_2015-20. Fordelingen af afgrøder på afgrødekategorier er hentet fra Landbrugsstyrelsens liste over afgrøder 2023.

Natur: Her er data hentet fra Naturstyrelsen WFS server, hvor data-laget naturtyper indeholder alle arealer i Danmark beskyttet af Naturbeskyttelsesloven §3 med angivelse af naturtype mv. Søer er ikke medtaget i analyserne.

Virksomhedsdata: For at identificere kommunernes landbrugsstøtte, er en liste med alle kommuners CVR-numre hentet fra CVR registret. Ved at samkøre denne med CVR-oplysninger i Marker23, identificeres marker, hvor kommunerne modtager landbrugsstøtten.

Kommuneplanrammer: Data om kommuneplanrammer er hentet fra PlanInfos WFS server (data-laget theme_pdk_kommuneplanramme_vedtaget_v).

Alle datakilder er sammenkørt rumligt i GIS, undtagen virksomhedsdata der er sammenkørt med mark- og landbrugsdata ved CVR-numre.

Alle data er analyseret i ArcGIS Pro.

Frederiksberg og Christiansø indgår ikke i analyserne, da der ikke er registreret landbrugsarealer eller §3 arealer.

Arealerne i undersøgelsen

Undersøgelsen omfatter de kommunalt ejede arealer, som enten er i landbrugsdrift og/eller er registreret som beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3 om beskyttelse af naturtyper.

Tabel 1: Ejerforhold af arealer med landbrugsdrift og/eller §3 registrering i hele Danmark 2023

	Kun §3 registreret	Kun landbrug	Landbrug og §3	Samlet areal
	ha	ha	ha	ha
Private	166.248	2.458.800	128.844	2.753.893
Kommunale	10.259	20.686	6.162	37.108
Region	36	123	15	174
Stat	48.568	22.127	24.643	95.338
Samlet areal	225.113	2.501.735	159.665	2.886.513

Kommunerne ejer i alt 37.108 ha, som er §3 og/eller landbrugsjord (Tabel 1). Her af er 233 ha beliggende i en anden kommune end den kommune, som ejer jorden. Samlet er 16.421 ha af kommunernes areal §3-registreret, her af er 37%, svarende til 6.162 ha, i landbrugsdrift. I alt ejer kommunerne 26.848 ha landbrugsjord, her af er 23% svarende til 6.162 ha §3-registreret. Til sammenligning ejer staten 73.211 ha, som er §3, hvor af 37% er i landbrugsdrift. Staten ejer 46.770 ha landbrugsjord, hvor af 53% er §3-registreret. Kommunen og staten har således en lige stor andel af deres §3 arealer i landbrugsdrift, mens en mindre del af kommunernes landbrugsareal er §3 arealer.

Der er stor forskel på, hvor meget §3 areal kommunerne ejer. Syv kommuner, alle undtagen Samsø beliggende i Region Hovedstaden, ejer under 10 ha §3 arealer. Ni kommuner, alle undtagen Odense i Jylland, ejer mere end 500 ha med §3 arealer. De tre kommuner, der ejer det største areal med §3 registrering er Esbjerg med 753 ha, Frederikshavn med 905 ha og Herning med 986 ha. Tilsammen ejer de tre kommuner således 16% af kommunernes §3 areal.

Der er også stor forskel i kommunernes eje af landbrugsarealer. Syv kommuner, alle i Region Hovedstaden, har mindre en 20 ha landbrugsjord. Heraf er der tre kommuner, Rødovre, Glostrup og Hvidovre, der slet ikke ejer landbrugsarealer. Hele 71 kommuner ejer mere end 100 ha landbrugsjord og 14 kommuner mere end 500 ha landbrugsjord. De tre kommuner der ejer det største areal med landbrugsjord, er Herning (956 ha), Esbjerg (1.340 ha) og Århus (1.659 ha), hvilket samlet for de tre kommuner, udgør 16% af de kommunalt ejede landbrugsarealer.

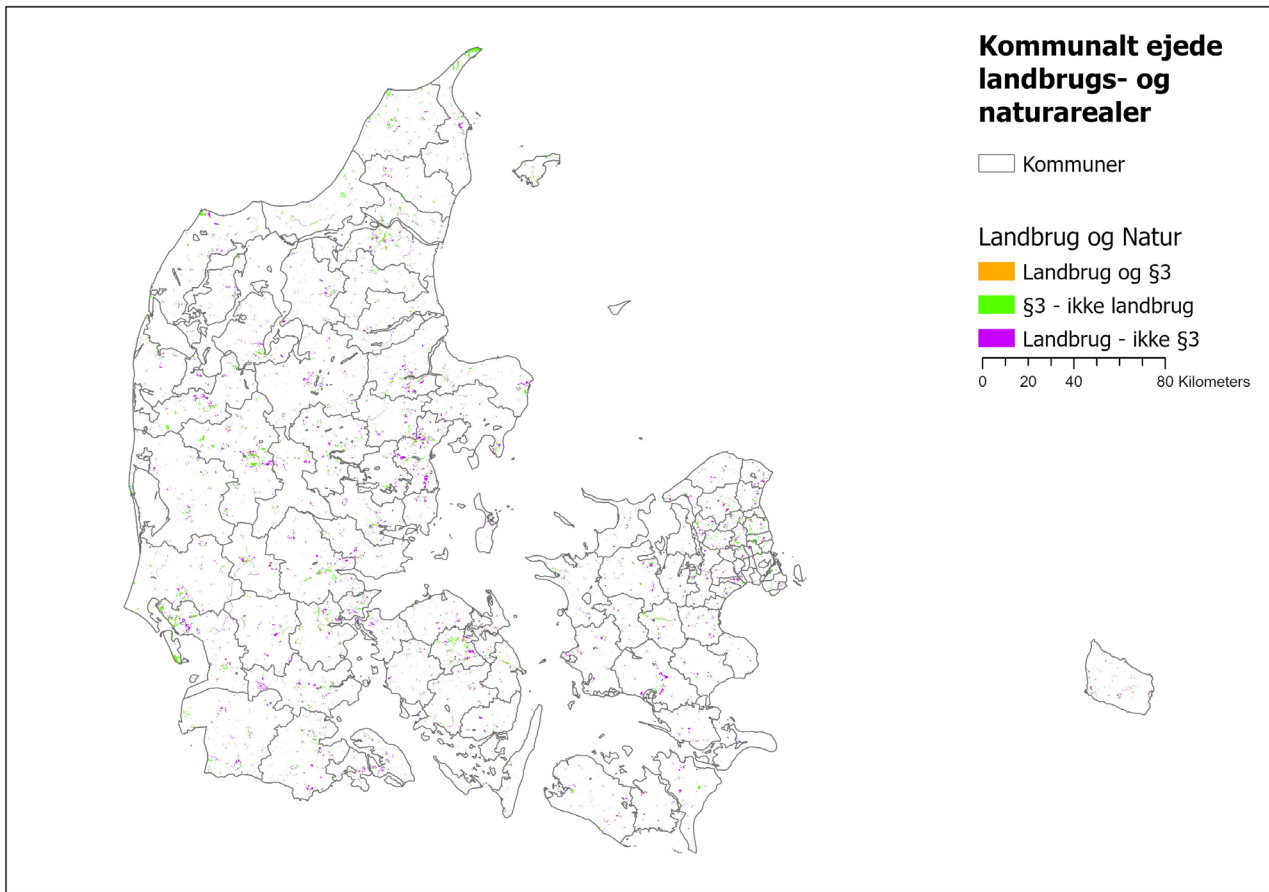
Kommunerne ejer arealer af flere forskellige årsager. De kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer kan således være i kommunernes eje for at sikre bestemte værdier vedrørende miljø og natur og rekreation. Men, arealerne kan også være i midlertidigt eje i forbindelse med udlægning og realisering af nye arealer til f.eks. bolig eller erhverv. Tabel 2 viser, hvorledes de kommunalt ejede landbrugsarealer fordeler sig i forhold til de af kommunerne udarbejdede kommuneplanrammer. Som det kan ses, er lidt under halvdelen af arealet uden kommuneplanramme, hvilket viser at der ikke er planlagt ændringer i anvendelse. Lige under en fjerdedel af det kommunalt ejede landbrugs- og naturareal (24%) er udlagt til rekreative formål, mens yderligere 7% er udlagt til landområder. Resten af arealerne er alle udlagt til anvendelser, hvor hovedanvendelsen ikke er landbrug eller natur, men hvor mindre arealer indenfor områderne godt kan være f.eks. natur. Hvis landbrugsarealerne sammenlignes med naturarealerne, er en væsentlig større andel af naturarealerne udlagt til rekreative formål og til landområder. Tallene i Tabel 2 indikerer yderligere, at op imod en

fjerdedel af de kommunalt ejede landbrugsarealer kan være midlertidigt i kommunernes eje, da kommuneplanrammen viser en anden fremtidig hovedanvendelse end den nuværende. Nærværende analyser har ikke fulgt ændringer i det kommunale ejerskab af jord over tid, men Pedersen & Bach, 2020 påviste en høj dynamik. Således ejede kommunerne i alt 22.961 ha landbrugsarealer i 2014, mens 4.947 ha var frasolgt og nye 5.049 ha tilkøbt i 2019.

Tabel 2: De kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer fordel på kommuneplanrammer 2023

	Landbrug		§3 arealer		Land og §3		Alle arealer	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
	Uden kommuneplanramme	12.465	46	7.771	47	3.044	49	17.192
Andet	5	0	1	0	0	0	6	0
Blandet bolig og erhverv	323	1	25	0	9	0	339	1
Boligområde	1.979	7	326	2	54	1	2.251	6
Centerområde	67	0	9	0	1	0	75	0
Erhvervsområde	3.391	13	242	1	63	1	3.570	10
Landområde	1.664	6	1.589	10	729	12	2.525	7
Område til offentlige formål	1.021	4	402	2	161	3	1.261	3
Rekreativt område	5.405	20	5.619	34	2.005	33	9.020	24
Sommerhusområde	47	0	196	1	14	0	229	1
Tekniske anlæg	491	2	238	1	81	1	648	2
I alt	26.859	100	16.418	100	6.162	100	37.115	100

Kort 1 viser de kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer efter type. Der er et klart mønster i, at langt hovedparten af alle typer af arealer klumper sig sammen i nærheden af de større byer, hovedbyen i de nuværende kommuner. Visuelt synes det især at gælde naturarealerne, der ikke er i landbrugsdrift og omkring byerne i Jylland og på Fyn.



Kort 1: De kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer 2023. Landbrugs- og naturarealer på matrikler domineret af veje er ikke medtaget af visuelle årsager (Matrikler, hvor vejarealet udgør mere end 75% af det samlede areal). Arealerne er også vist på kort over de enkelte regioner i Bilag 3, hvor læsbarheden er langt bedre.

De kommunalt ejede landbrugsarealer

Dette afsnit ser på landbrugsdriften på de kommunalt ejede landbrugsarealer. Det vil sige, at alle landbrugsarealer er inkluderet, mens §3 registrerede arealer kun er medtaget, hvis de er i landbrugsdrift.

Afgrødefordeling

Den landbrugsmæssige anvendelse af de kommunalt ejede landbrugsarealer fremgår af Tabel 3. Som det ses, er de væsentligste 'afgrøder' permanent græs (22%), Vårsæd (15%) og arealer i miljøordningerne (13%). I alt udgør de mere marginale landbrugsanvendelser (permanent græs, miljøordninger, miljøtiltag, udyrkede arealer og trækulturer) 54% af kommunernes landbrugsarealer, mens resten er mere almindelig landbrugsdrift og en smule gartneri.

Tabel 3: Afgrødefordeling på kommunalt ejede landbrugsarealer og i hele Danmark 2023

	Kommunalt ejede arealer		Hele landet	
	ha	%	ha	%
Græs, permanent	5.820	22	168.380	6
Vårsæd til modenhed	3.915	15	585.984	22
Arealer med tilsagn under miljøordningerne	3.389	13	74.821	3
Særlige afgrødekoder i forbindelse med tilsagn eller miljøtiltag	2.887	11	62.726	2
Vintersæd til modenhed	2.689	10	645.278	24
Græsmarksplanter, omdrift	2.434	9	245.465	9
Udyrkede arealer, vildtagre o.l.	2.117	8	104.181	4
Oliefrø og Bælgsæd	1.248	5	254.381	10
Helsæd, vår	923	3	202.559	8
Frøgræs	341	1	107.303	4
Øvrige afgrøder	328	1	5.264	0
Trækulturer	221	1	53.058	2
Kartofler	182	1	60.379	2
Korn, grønkorn	117	0	18.156	1
Rodfrugter til fabrik	52	0	30.298	1
Grøntsager, friland	42	0	9.110	0
Frugt og bær	26	0	5.460	0
Andre foderafgrøde	22	0	4.342	0
Energiafgrøder og anden særlig produktion	12	0	8.484	0
Havefrø	11	0	1.623	0
Hør og Hamp	5	0	663	0
Kløver og lucerne i renbestand	3	0	567	0
Småplanteproduktion og planteskoleplanter	2	0	2.132	0
Helsæd, vinter	2	0	461	0
Medicinplanter	0	0	49	0
Ukendt	0	0	78	0
Samlet landbrugsareal	26.790	100	2.651.204	100

Til sammenligning er de tre væsentligste afgrøder på hele det danske landbrugsareal Vintersæd (24%), Vårsæd (22%) og Oliefrø og bælgssæd (10%). De marginale 'afgrøder' som nævnt ovenfor, udgør kun 13% af alle landets landbrugsarealer, hvilket er langt mindre end på de kommunalt ejede.

Miljø- og naturvenlig drift

Der er fem af afgrødekategorierne i Tabel 3 som er specielt interessante fra et miljø og natur synsvinkel. Det er Permanent græs, Arealer med tilsagn under miljøordningerne, Særlige afgrødekoder i forbindelse med tilsagn eller miljøtiltag, Udyrkede arealer, vildtagre o.l. og Trækulturer. Herudover er alle andre afgrødekategorier også interessante, hvis de drives økologisk. Tilsammen udgør disse arealer 18.627 ha svarende til 70% af landbrugsarealet på de kommunalt ejede landbrugsjorde (Tabel 4). Resten af arealet er almindelige afgrøder som korn, oliefrø mv., der ikke drives økologisk. På hele landets landbrugsareal udgør den samme marginale drift 691.397 ha, svarende til 26% af arealer. Det er således mere en to tredjedele af det kommunalt ejede landbrugsareal, der drives miljø- og naturvenligt, mens det tilsvarende kun gælder for lidt mere end en fjerdedel af det samlede landbrugsareal.

Tabel 4: Landbrugsarealer med miljø- og naturvenlig drift 2023

	Kommunalt ejede		Hele landet	
	ha	%	ha	%
Arealer med tilsagn under miljøordningerne	3.389	13	74.821	3
Græs, permanent	5.820	22	168.379	6
Særlige afgrødekoder i forbindelse med tilsagn eller miljøtiltag	2.887	11	62.726	2
Trækulturer	221	1	53.058	2
Udyrkede arealer, vildtagre o.l.	2.117	8	104.181	4
Andre, økologiske	4.193	16	228.232	9
<i>Miljø- og naturvenlig drift i alt</i>	<i>18.627</i>	<i>70</i>	<i>691.397</i>	<i>26</i>
Samlet landbrugsareal	26.790	100	2.651.125	100

Permanent græs (uden aftaler under miljøordningerne) er med 5.820 ha den største af de seks marginale afgrødekategorier på de kommunalt ejede arealer. Det er alle arealer, som enten ikke omlægges eller omlægges sjældnere end hvert 5. år, men er ellers en blandet kategori i forhold til f.eks. anvendelse af gødning og indhold af kløver. Lidt under en femtedel af arealet er ikke gødsket, mens en stor del af det resterende areal må, og formentlig bliver, gødsket. Af de arealer, der kan være gødskede, er en femtedel arealer med lavt eller meget lavt udbytte og derfor med begrænset landbrugsmæssig værdi. Sammenlignet med hele landets landbrugsareal, er en langt større andel af det kommunalt ejede areal i permanent græs (22%) mod kun 6% på det samlede landbrugsareal.

De økologisk drevne kommunalt ejede arealer med andre afgrøder udgør i alt 4.193 ha, svarende til 16% af det kommunalt ejede landbrugsareal. De vigtigste afgrøder her er vårsæd med en tredjedel af arealet og græs i omdrift med en fjerdedel af arealet. Også de økologisk drevne arealer med andre afgrøder omfatter en langt større andel af kommunalt ejede arealer sammenlignet med hele landet (9%).

Arealer med tilsagn under miljøordningerne udgør i alt 3.389 ha, som alle er uden anvendelse af gødning. 88% af disse arealer er registreret som værende udenfor omdrift, mens de resterende 12% er registreret i omdrift. Det har betydning for arealernes anvendelse efter udløb af tilsagnet.

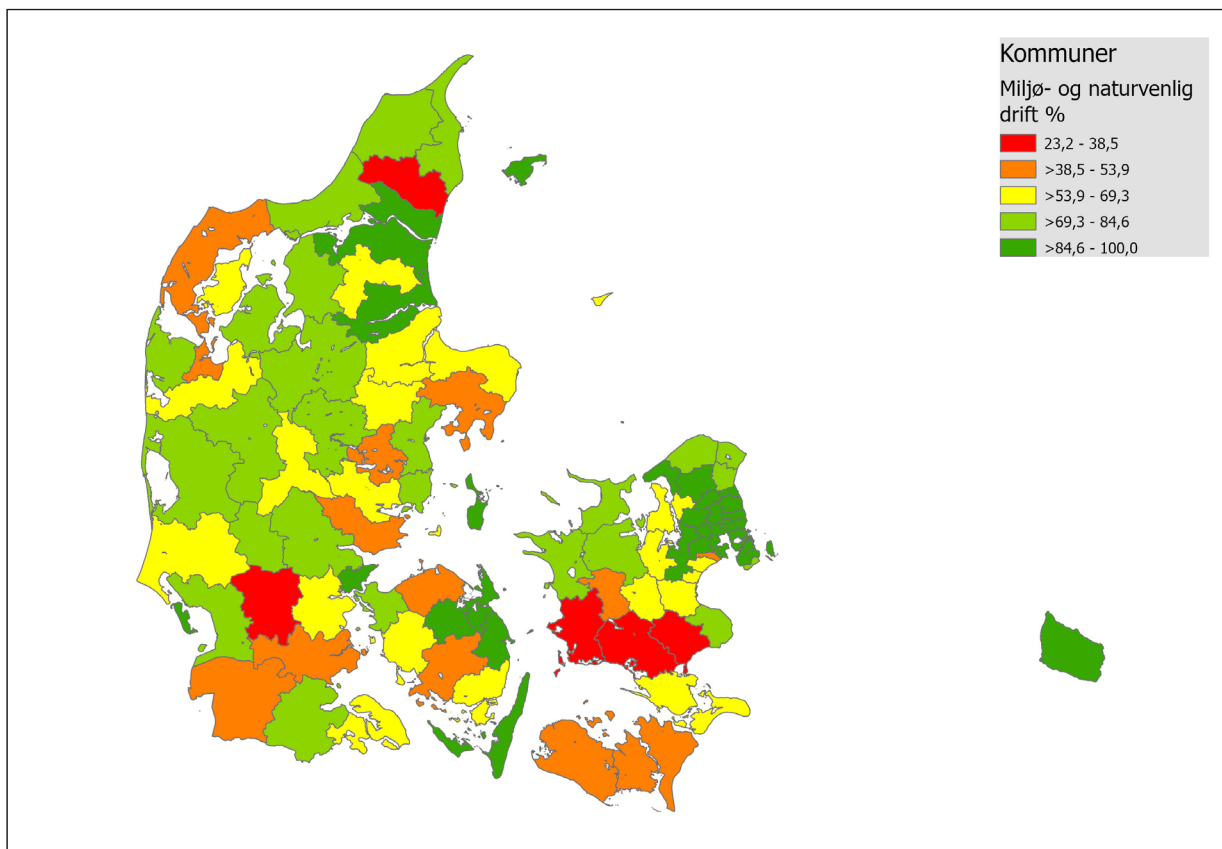
Arealerne i denne kategori udgør 13% af kommunernes landbrugsareal, hvilket er langt mere end den tilsvarende andel på hele landets landbrugsareal (3%).

Kategorien 'Særlige afgrødekoder i forbindelse med tilsagn eller miljøtiltag' udgør i alt 2.887 ha af landbrugsjorden på de kommunale arealer. Lige under 90% er registreret som 'MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal', mens det resterende areal bortset fra 20 ha er blomsterbrak. 'MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal' omfatter forskellige støtteordninger, blandt andet mange tilsagn om pleje af græs- og naturarealer, men også mere projektorienterede tilskud. Samlet falder 11% af kommunernes landbrugsjord i denne kategori, hvilket er en betydelig højere andel end for hele landet (2%).

Udyrkede arealer, vildtagre o.l. omfatter 2.117 ha. Langt størstedelen af disse arealer (93%) er brakarealer – 89% af disse er med sommer-slåning, mens 11% er med slåning i foråret. Herudover er 7% af de udyrkede arealer registreret som rekreative arealer. De udyrkede arealer udgør dobbelt så stor en andel af de kommunalt ejede arealer (8%) som af alle landets landbrugsarealer (4%).

De 221 ha under kategorien træskovdrift på de kommunalt ejede landbrugsarealer fordeler sig på: Anden skovdrift (37%), Skovrejsning, direktivimplementerende uden tilsagn ved Landbrugsstyrelsen (27%), Klimaskovrejsning, national ordning ej Landbrugsstyrelsen (21%), Juletræer og pyntegrønt (9%) og Bæredygtig skovdrift i Natura 2000-område (4%). Træskovdriften er den eneste kategori medtaget i miljø- og naturvenlig drift, hvor andelen af arealet er højere på hele landbrugsarealet end på de kommunalt ejede arealer.

Kort 2 viser andelen af de kommunalt ejede landbrugsarealer, der er i miljø- og naturvenlig drift. Det varierer fra 100% i otte kommuner i Hovedstadsområdet til under 37% i Faxe, Vejen, Næstved, Slagelse og Brønderslev kommuner – de røde kommuner på kortet. Der er flest kommuner (i alt 31) i kategorien med den højeste andel af landbrugsarealet i miljø- og naturvenlig drift. Det er påfaldende at næsten alle de mindre ø-kommuner (Bornholm, Langeland, Ærø, Samsø, Læsø og Fanø) falder i kategorien med den største andel af landbrugsarealet i miljø- og naturvenlig drift.



Kort 2: Andelen af kommunalt ejede landbrugsarealer i miljø- og naturvenlig landbrugsdrift 2023. Se værdier for de enkelte kommuner i Bilag 1. Metode: 5 lige store intervaller.

Aftaler om pleje af græs- og naturarealer

Der er tilsagn om pleje af græs- og naturarealer på en langt større andel (14%) af det kommunalt ejede landbrugsareal end på det samlede landbrugsareal i Danmark (4%) (Tabel 5). Langt størstedelen af tilsagnene, både på de kommunalt ejede arealer og i hele Danmark, omhandler afgræsning. Tilsagn om slæt udgør således kun 4% af tilsagnene på de kommunalt ejede arealer og 8% af alle landbrugsarealer. Der er en langt mindre andel af de kommunalt ejede arealer med aftale, der modtager grundbetaling (50%) sammenlignet med alle landbrugsarealer i Danmark (68%).

Tabel 5: Arealer med tilsagn om pleje af græs samt andel af landbrugsareal 2023

	Kommunalt ejede		Hele landet	
	ha	%	ha	%
Afgræsning uden grundbetaling	2.543	7	29.530	1
Slæt uden grundbetaling	13	0	151	0
Afgræsning med grundbetaling	2.358	6	56.281	2
Slæt med grundbetaling	236	1	7.681	0
Samlet Areal med tilsagn	5.150	14	93.643	4

Arealer med grundbetaling

Der er stor forskel på, hvor stor en andel af kommunernes landbrugsareal, der får grundbetaling sammenlignet med det samlede landbrugsareal – se Tabel 6. Mens kun 84% af de kommunalt ejede landbrugsarealer modtager grundbetaling, er det tilsvarende tal for hele landbrugsarealet 96%.

Tabel 6: Landbrugsarealer med og uden grundbetaling 2023

	Kommunalt ejede arealer		Hele landet	
	ha	%	ha	%
Med grundbetaling	22.656	84	2.550.822	96
Uden grundbetaling	4.192	16	110.578	4
Samlet areal	26.848	100	2661399	100

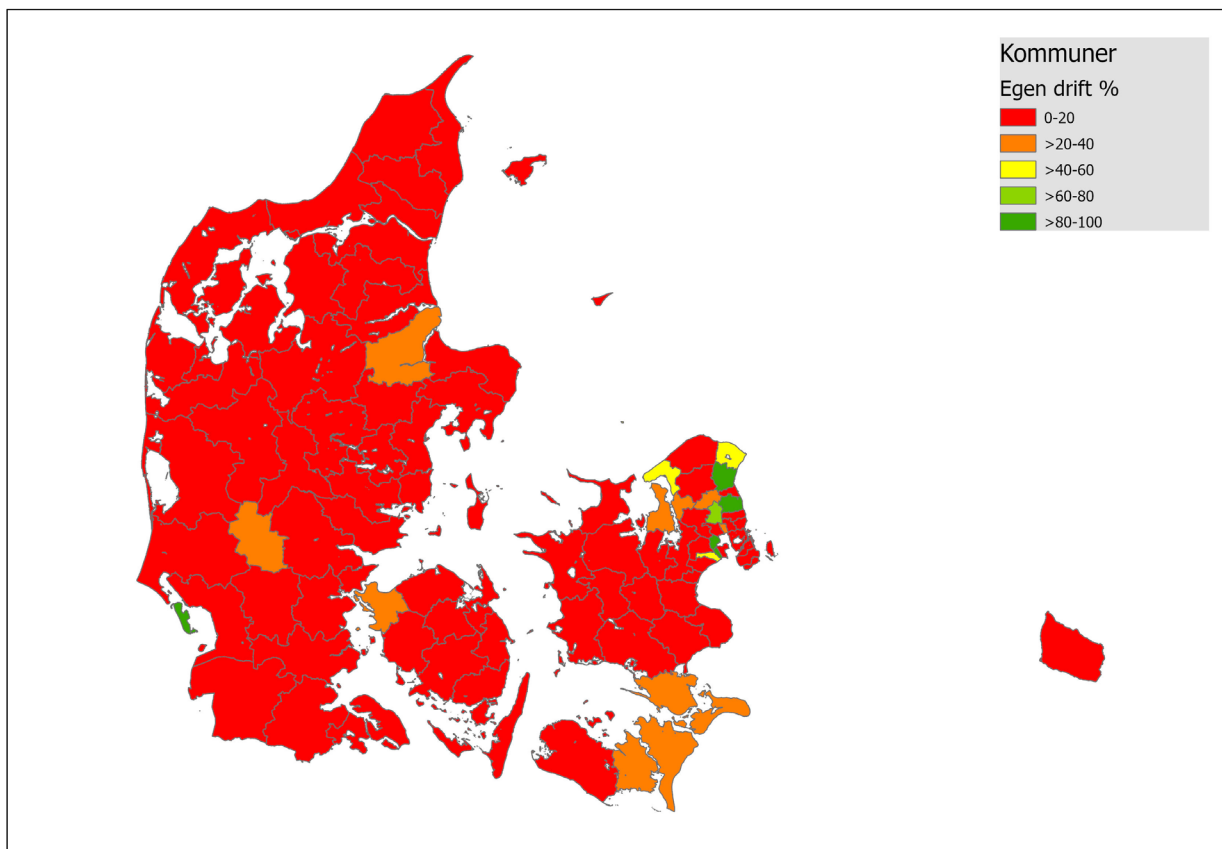
Hvem driver de kommunalt ejede landbrugsarealer

Af de kommunalt ejede 26.848 ha landbrugsjord udbetales landbrugsstøtten på 91% af arealet til private, mens støtten på kun 9% udbetales til kommuner selv (Tabel 7). Det er ikke en entydig bestemmelse af, hvem der står for driften af arealerne. I den sidste kategori kan driften således både varetages af kommunen selv eller andre, men det er ikke muligt at fastslå ud fra registerdata. Men, den der modtager landbrugsstøtte, har et større ansvar, idet de skal have rådighed over arealerne og samtidigt står som ansvarlig for f.eks. overholdelse af reglerne om konditionalitet omfattende lovgivning om miljø-, folke-, dyre- og plantesundhed, dyrevelfærd samt regler for god landbrugs- og miljømæssig stand.

Tabel 7: Landbrugsstøtte på de kommunalt ejede landbrugsarealer 2023

Støttemodtager:	Alle kommunalt ejede landbrugsarealer	
	ha	%
Anden part	24.436	91
Kommune	2.398	9
Stat	14	0
I alt	26.848	100

Som det fremgår af kort 3, er det i langt de fleste kommuner (66) under 5% af de kommunalt ejede landbrugsarealer, hvor det er kommunen selv som modtager landbrugsstøtten. De kommuner som modtager den største del af støtten på deres landbrugsarealer, er alle beliggende i Nordsjælland bortset fra Fanø kommune. I otte kommuner modtager kommunen den største del af støtten på deres egne arealer.



Kort 3: Andelen af kommunalt ejede landbrugsarealer, hvor kommunen modtager landbrugsstøtte 2023. Se værdier for de enkelte kommuner i Bilag 1. Metode: 5 lige store intervaller.

Opsummering: De kommunalt ejede landbrugsarealer

De danske kommuner ejer i alt 26.790 ha landbrugsjord, svarende til lige over 1% af det samlede landbrugsareal. Lige under en tredjedel af kommunernes landbrugsareal er almindeligt konventionelt landbrugsareal til salgs- og foderafgrøder, mens resten drives mere miljø- og naturvenligt. Samlet drives 70% af kommunernes landbrugsareal ekstensivt med græsningsaftaler, naturprojekter og udyrkede arealer eller er i økologisk drift. Dette er en langt højere andel end for det samlede danske landbrugsareal, hvor kun 26% drives ekstensivt. Mellem de enkelte kommuner varierer andelen ganske meget, hvor de fem kommuner med den laveste andel alle har under 37%, mens otte kommuner har 100% af arealet i ekstensiv drift. Også analyser af landbrugsstøtten viser en mere ekstensiv drift på de kommunalt ejede landbrugsarealer. Der er således tilsagn om pleje af græs- og naturarealer på 14% af de kommunalt ejede landbrugsarealer sammenlignet med 4% på landsplan, og kun 84% af de kommunalt ejede landbrugsarealer modtager grundbetaling mod 96% for alle landbrugsarealer. Endelig viser analyserne, at kommunerne står som støttemodtager på lidt under en tiendedel af deres landbrugsarealer, hvilket indikerer et større eller hele ansvaret for driften. Det samlede tal dækker blandt andet over, at lidt mere end halvdelen af kommunerne ikke modtager landbrugsstøtte på deres landbrugsarealer.

De kommunalt ejede §3 arealer

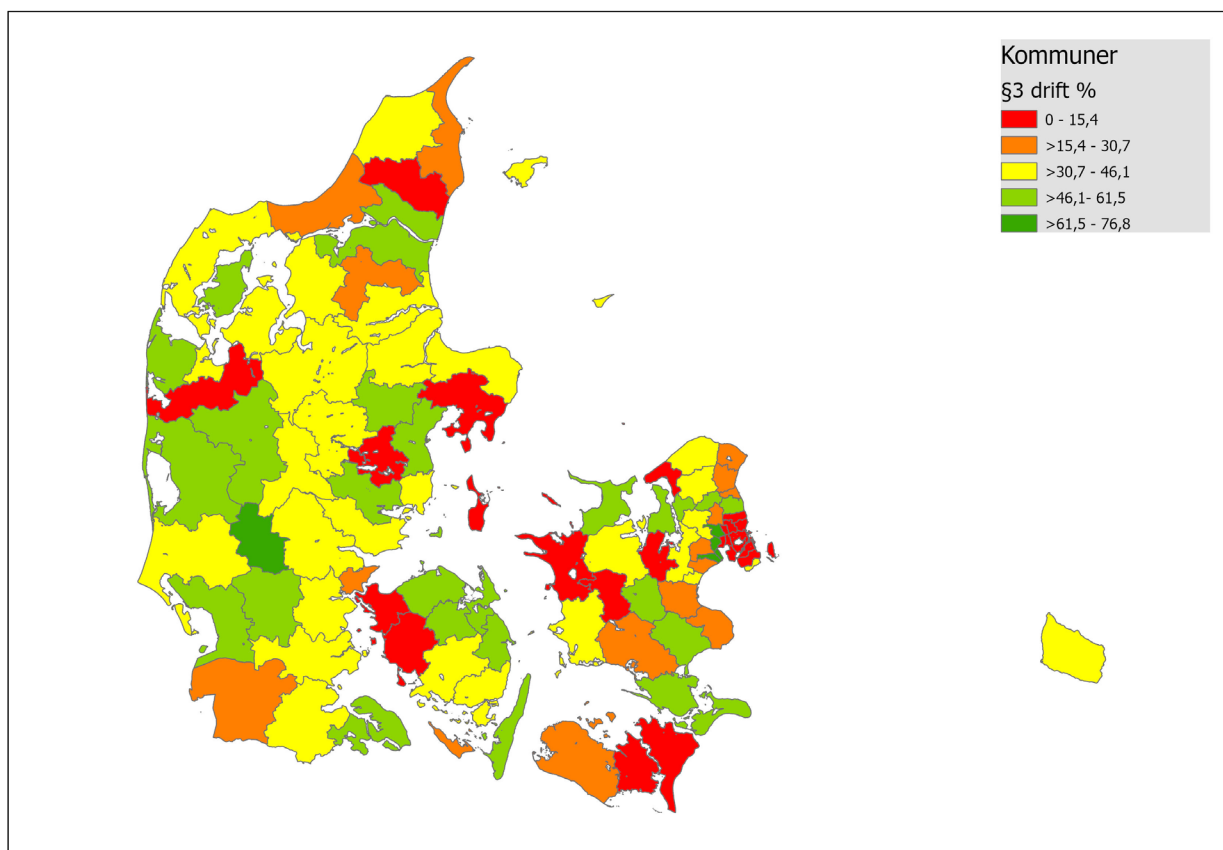
Det foregående afsnit har kigget på kommunernes samlede landbrugsareal. I det følgende afsnit zoomes der ind på de arealer, som er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3 og på forskellene mellem de kommunalt ejede §3 arealer og alle landets §3 arealer.

Landbrugsdriften

Kommunerne ejer i alt 16.422 ha arealer registreret under Naturbeskyttelseslovens §3, her af er 38% i landbrugsdrift (Tabel 8). Det afviger ikke meget i forhold til §3 arealerne i hele landet, hvor 41% er i landbrugsdrift.

Tabel 8: Andel af henholdsvis kommunalt ejede og alle §3 arealer i landbrugsdrift 2023

	Kommunalt ejede §3		Hele landet §3	
	ha	%	ha	%
I landbrugsdrift	6.162	38	159.665	41
Ikke i landbrugsdrift	10.260	62	225.113	59
I alt	16.422	100	384.777	100



Kort 4: Andelen af kommunalt ejede arealer registreret efter §3 i Naturbeskyttelsesloven, som er i landbrugsdrift (modtager landbrugsstøtte) 2023. Se værdier for de enkelte kommuner i Bilag 1. Metode: 5 lige store intervaller.

I 31 kommuner er andelen af det kommunalt ejede §3 areal, der er i landbrugsdrift, under 25%, i 51 kommuner er andelen 25 til 50%, i 14 kommuner er andelen 50-75%, mens andelen i kun en kommune, Albertslund, er over 75% (Kort 4). Tilsvarende er der 60 kommuner, hvor andelen af det kommunalt ejede landbrugsareal, der er §3, er under 25%, 28 kommuner, hvor andelen er 25-50%, fire kommuner, hvor andelen er 50-75% og kun tre kommuner, hvor andelen er over 75%.

Miljø- og naturvenlig drift

Som det fremgår af Tabel 9, er der kun en enkelt procent andel mere af det kommunalt ejede §3 areal i landbrugsdrift, der er i miljø- og naturvenlig drift sammenlignet med hele landet. Som det også fremgår, er langt hovedparten af det kommunale såvel som hele landets §3 areal i miljø- og naturvenlig drift.

Tabel 9: Andel af henholdsvis kommunalt ejede og alle §3 arealer i miljø- og naturvenlig drift 2023

	Kommunalt ejede §3		Hele landet §3	
	ha	%	ha	%
Miljø- og naturvenlig drift	5.911	96	151.029	95
- Arealer med tilsagn under miljøordningerne	2.583	42	60.331	38
- Græs, permanent	1.134	18	49.483	31
- Særlige afgrødekoder i forbindelse med tilsagn eller miljøtiltag	2.136	35	34.107	21
- Trækulturer	6	0	1.203	1
- Udyrkede arealer, vildtagre o.l.	51	1	5.905	4
Almindelig landbrugsdrift	251	4	8.636	5
I alt	6.162	100	159.665	100

Der er imidlertid stor forskel mellem de kommunalt ejede og alle landet §3 arealer i forhold til de forskellige kategorier af drift. Der er således en langt mindre andel af de kommunalt ejede §3 arealer, der ligger i permanent græs (18%) i forhold til alle landet §3 arealer (31%). Omvendt er der hele 35% af arealet af de kommunale §3 arealer, der registreret under de særlige afgrødekoder for natur og miljø tilsagn og projekter, hvor den tilsvarende andel for alle §3 arealer i landbrugsdrift er 21%.

Aftaler om pleje af græs- og naturarealer

Der er en lidt større andel af de kommunalt ejede §3 arealer i landbrugsdrift, som har tilsagn under ordningen om pleje af græs- og naturarealer – 25% mod 20 % for alle landets §3 arealer i landbrugsdrift (Tabel 10). Herudover er der en større andel af de kommunalt ejede arealer med tilsagn, som ikke modtager grundbetaling. Det gælder således for lige over halvdelen (51%) af de kommunalt ejede §3 med tilsagn, mens den tilsvarende andel for alle §3 arealer med tilsagn er 34%. Tilsagn om pleje med slæt udgør en noget større andel af tilsagnene på de privat ejede §3 arealer.

Tabel 10: Tilsagn om pleje af græs- og naturarealer og andel af samlet §3areal i landbrugsdrift 2023

	Kommunalt ejede		Hele landet	
	ha	%	ha	%
Afgræsning uden grundbetaling	2.075	13	26.428	7
Slæt uden grundbetaling	13	0	137	0
Afgræsning med grundbetaling	1.799	11	44.847	12
Slæt med grundbetaling	187	1	6.004	2
I alt med tilsagn	4.074	25	77.415	20

Hvem driver de kommunalt ejede §3 arealer

På langt størstedelen af de kommunalt ejede §3 arealer i landbrugsdrift (85%) er det ikke kommunen, der modtager landbrugsstøtten (Tabel 11). Samlet er det således kun 906 ha af disse arealer, hvor kommunen står som modtager af støtten.

Kommunerne modtager samtidigt landbrugsstøtten på en lille andel af de §3 arealer i landbrugsdrift, som de ikke selv ejer. Kommunen modtager således støtten for 261 ha privat ejede arealer, 2 ha ejet af regionerne samt 2 ha ejet af staten – i alt 265 ha.

Tabel 11: Opgørelse af §3 arealer i landbrugsdrift i forhold til, hvem der modtager landbrugsstøtte 2023

Modtager af støtte:	Kommunalt ejede §3		Hele landet §3	
	ha	%	ha	%
Kommunen	906	15	1.171	1
Anden part	5.256	85	158.494	99
I alt	6.162	100	159.665	100

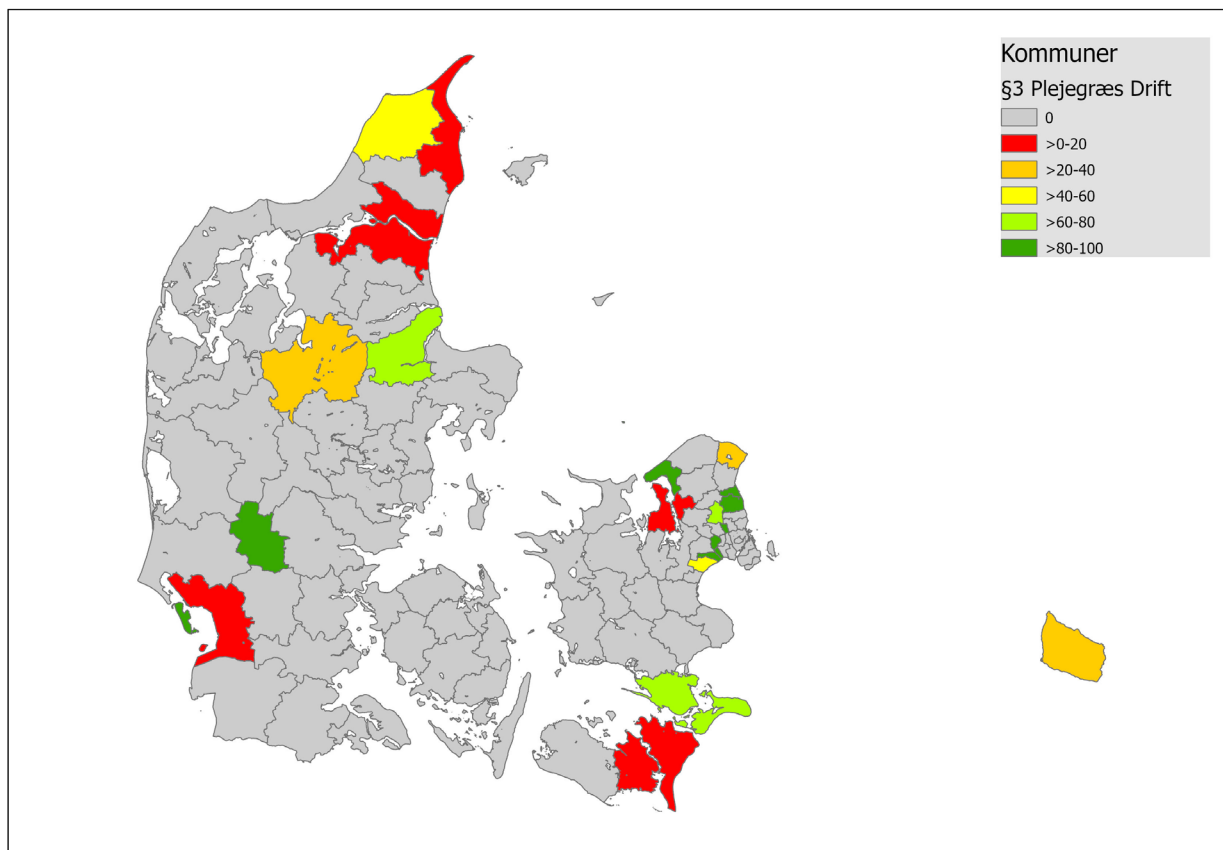
Hvis der udelukkende ses på, hvem der modtager støtte under ordningen om pleje af græs- og naturarealer (Tabel 12), adskiller det sig ikke fra tallene for den samlede landbrugsstøtte. Også her modtager kommunen støtten på 15% af de kommunal ejede arealer og på 1% af hele landets §3 arealer. I forhold til plejegræs støtten står kommunen som modtager på 111 ha, som ikke er ejet af kommunerne selv.

Tabel 12: Opgørelse af §3 arealer i landbrugsdrift i forhold til, hvem der modtager støtte under ordningen om pleje af græs- og naturarealer 2023

Modtager af støtte:	Kommunalt ejede §3		Hele landet §3	
	ha	%	ha	%
Kommunen	624	15	835	1
Anden part	3.450	85	76.661	99
I alt	4.074	100	77.436	100

Kort 5 viser den andel af arealet i tilsagn om pleje af græs- og naturarealer på kommunalt ejede §3 arealer, hvor kommunen modtager støtten. I alt er der 22 kommuner, hvor kommunen modtager støtte for pleje af græs- og naturarealer på deres kommunalt ejede §3 arealer. I ni af kommunerne modtager kommunen støtten på mere en 90% af arealer med tilsagn (Ishøj, Vallensbæk, Albertslund, Hørsholm, Herlev, Rudersdal, Fanø, Billund og Halsnæs Kommuner). Syv af disse kommuner er beliggende i Region Hovedstaden, dog har Hørsholm, Albertslund og Halsnæs kun et

mindre areal (mindre end 3 ha) med tilsagn. Målt i areal er det Fanø (184 ha), Hjørring (78 ha), Rudersdal (68 ha) og Billund (58 ha), der har de største arealer, hvor kommunen er støttemodtager.



Kort 5: Andel af areal i tilsagn om pleje af græs- og naturarealer på kommunalt ejede §3 arealer, hvor kommunen modtager støtten 2023. Se værdier for de enkelte kommuner i Bilag 1. Metode: 5 lige store intervaller.

Opsummering: De kommunalt ejede §3 arealer

Kommunerne ejer i alt 16.422 ha arealer registreret under Naturbeskyttelseslovens §3, her af er 38% i landbrugsdrift. I langt hovedparten af kommunerne, i alt 82, er det mindre end halvdelen af de kommunalt ejede §3 arealer, der er i landbrugsdrift. Det er kun i en kommune, at andelen er over 75%. Næsten alle de kommunalt ejede §3 arealer, der er i landbrugsdrift, er i ekstensiv drift. Kun 4% er i almindelig landbrugsdrift. I langt de fleste tilfælde er det ikke kommunen, der modtager landbrugsstøtten, hverken støtten generelt eller støtten under ordningen pleje af græs- og naturarealer. I begge tilfælde modtager kommunen således støtten for 15% af de kommunalt ejede arealer.

Overordnet set adskiller driften på de kommunalt ejede §3 arealer sig ikke meget fra driften på alle landets §3 arealer. Men, et nærmere kig på, hvilken type natur- og miljøvenlig drift, der er på §3 arealerne, viser store forskelle: Kommunerne har således en langt større andel af deres §3 arealer i den mest ekstensive af de ekstensive driftstyper (Særlige afgrødekoder for natur og miljø tilsagn og projekter), mens hele landet har en større andel af den mindst ekstensive af de ekstensive driftstyper (Permanent græs). Endelig er der også meget stor forskel på, hvor stor en andel af arealet, kommunerne modtager støtte for på de kommunalt ejede (15%) og hele landets §3 arealer (1%).

De kommunalt ejede §3 arealer fordelt på naturtyper

I dette afsnit analyseres udelukkende de kommunalt ejede §3 arealer. I modsætning til forrige afsnit, er fokus her på at undersøge forskelle i landbrugsdrift og støtte mellem de forskellige naturtyper – eng, hede, mose, overdrev og strandeng.

Landbrugsdriften

Tabel 13 viser, at kommunerne i alt ejer 16.422 ha §3 registrerede arealer – 29% er mose, 24% eng, 20% er hede, 18% overdrev og 9% strandeng. Der er stor forskel på, hvor stor en andel af de forskellige naturtyper, som er i landbrugsdrift. Flest arealer, 62%, er i landbrugsdrift for engene. For overdrev og strandenge er andelen henholdsvis 44% og 41%. Endelig er andelen mindst på heder (24%) og på moser (22%). Samlet er der landbrugsdrift på 38% af de kommunalt ejede §3 arealer.

Tabel 13: Fordelingen af de kommunalt ejede §3 arealer i for til landbrugsdrift 2023

	§3 uden landbrugsdrift ha	§3 med landbrugsdrift ha	I alt §3 ha	Andel §3 i landbrugsdrift %
Eng	1.464	2.407	3.872	62
Hede	2.546	819	3.365	24
Mose	3.715	1.031	4.745	22
Overdrev	1.622	1.272	2.894	44
Strandeng	912	633	1.545	41
Ukendt	1	0	1	0
Samlet §3 areal	10.260	6.162	16.422	38

Miljø- og naturvenlig drift

Tabel 14 viser den landbrugsmæssige anvendelse af de kommunalt ejede §3 registrerede arealer. Samlet set er 38% af arealet af disse arealer registreret som landbrug, hvor af langt hovedparten er registreret under de miljø- og naturvenlige afgrøde kategorier (Miljøordninger, permanent græs og miljøtiltag). Men der er stor forskel mellem de forskellige naturtyper: Engene er med 62 % den naturtype, hvor den største andel af arealet er i landbrugsdrift. Det er især arealer under miljøordningerne og permanent græs, der er årsagen til dette. Hederne og moserne er naturtyperne med den mindste del af arealet i landbrugsdrift – henholdsvis 34 % og 32 %. Her skiller hederne sig ud ved at have en stor andel af arealet under de særlige afgrødekoder i forbindelse med tilsagn eller miljøtiltag. Overdrev og strandenge er i en midtergruppe i forhold til andelen af arealet, der er i landbrugsdrift. De har begge en lidt større andel end gennemsnittet for alle naturtyper under miljøordningerne, mens overdrevene med 10% af arealet har en noget større andel i permanent græs end strandengene med 2%.

Tabel 14: Landbrugsmæssig anvendelse af de kommunalt ejede §3 arealer fordelt på naturtyper 2023

	Eng	Hede	Mose	Overdrev	Strandeng	Alle naturtyper
	%	%	%	%	%	%
Arealer med tilsagn under miljøordningerne	31	3	7	21	21	16
Græs, permanent	17	2	2	10	2	7
Særlige afgrødekoder i forbindelse med tilsagn eller miljøtiltag	13	18	10	11	15	13
Øvrigt landbrug	2	1	3	2	2	2
Ikke landbrug	38	76	78	56	59	62
I alt ha = 100%	3.872	3.365	4.745	2.894	1.545	16.421

Aftaler om pleje af græs- og naturarealer

I alt er der tilsagn om pleje af græs- og naturarealer på 4.074 ha kommunalt ejede §3 arealer – se Tabel 15. Langt hovedparten af arealet i tilsagn er med krav om afgræsning (95% af arealet), med en lidt større andel af arealet med grundbetaling end uden grundbetaling. Kun 200 ha af tilsagnsarealet er med krav om slæt. I forhold til de forskellige naturtyper, skiller engene sig ud ved at hele 10% af tilsagnsarealet er med krav om slæt. Moser og heder har den laveste andel af arealet med krav om slæt. For arealerne med krav om græsning er der stor forskel på den andel af arealet som modtager grundbetaling. I den høje ende modtager 56-58% af arealerne i tilsagn på eng, overdrev og strandeng grundbetaling, mens det kun er gældende for 5% af arealet på hede.

Tabel 15: Fordelingen af arealer med tilsagn om pleje af græs- og naturarealer på kommunalt ejede §3 arealer 2023

	Afgræsning uden grundbetaling	Afgræsning med grundbetaling	Slæt uden grundbetaling	Slæt med grundbetaling	Samlet tilsagnsareal = 100% ha
	%	%	%	%	
Eng	33	58	1	9	1.462
Hede	95	5	0	0	571
Mose	75	24	0	1	694
Overdrev	40	56	0	5	823
Strandeng	39	58	0	3	524
Alle naturtyper	51	44	0	5	4.074
<i>Samlet tilsagn ha</i>	<i>2.075</i>	<i>1.799</i>	<i>13</i>	<i>187</i>	

Hvem driver de kommunalt ejede §3 arealer

Kommunerne får den største andel af landbrugsstøtten på de kommunalt ejede heder, hvor 22% af støtten går til kommunerne (Tabel 16). De kommunalt ejede moser indtager med 17% en mellem position, mens støtten på 13% af arealet af både eng, overdrev og strandenge går til kommunen.

Tabel 16: Støttedtagere for landbrugsstøtte på kommunalt ejede §3 arealer 2023

	Anden part får støtte	Kommune får støtte	Samlet areal = 100%
	%	%	ha
Eng	87	13	2.407
Hede	78	22	819
Mose	83	17	1.031
Overdrev	87	13	1.272
Strandeng	87	13	633
Alle naturtyper	85	15	6.162

Som det fremgår af Tabel 17, modtager kommunen støtten på 15% af arealet i tilsagn om pleje af græs- og naturarealer. Det varierer noget mellem naturtyperne, hvor hederne med 27% og moserne med 19% af tilsagnsarealet, er de naturtyper med den største del af støtten til kommunerne. Strandengene er den naturtype, hvor den laveste andel af støtten går til kommunen, idet det kun er tilfældet for 9% af støtten.

Tabel 17: Støttedtagere for tilsagn om pleje af græs- og naturarealer på kommunalt ejede §3 arealer 2023

	Anden part får støtte	Kommune får støtte	Samlet areal = 100%
	%	%	ha
Eng	88	12	1462
Hede	73	27	571
Mose	81	19	694
Overdrev	85	15	823
Strandeng	91	9	524
Alle naturtyper	85	15	4.074
Samlet areal ha	3.450	624	

Opsummering: De kommunalt ejede §3 arealer fordelt på naturtyper

Der er stor forskel på, hvor stor en andel af arealet af de forskellige kommunalt ejede naturtyper, som er i landbrugsdrift. For engene er en høj andel i landbrugsdrift (62%), for overdrev og strandenge er andelen henholdsvis 44% og 41%, mens kun henholdsvis 24% og 22% af arealet af heder og moser er i landbrugsdrift. Generelt drives de forskellige naturtyper, der er i landbrugsdrift, miljø- og naturvenligt.

Men der er stor forskel mellem de forskellige naturtyper i forhold til, hvordan de drives. Enge og overdrev ligner hinanden i drift med hovedparten af arealet i miljøordninger og permanent græs. For moser og strandenge er det dels miljøordningerne, dels de særlige afgrødekoder for miljøtiltag, der er de dominerende. Endelig er det for hederne de særlige afgrødekoder for miljøtiltag, der er helt dominerende. Det indikerer, at selvom en stor del af alle naturtyper er i miljø- og naturvenlig drift, så drives enge og overdrev mindst ekstensivt, moser og strandenge er en mellemgruppe, mens hederne drives mest ekstensivt.

Langt det største areal med aftaler om pleje af græs- og naturarealer omhandler afgræsning. Den største andel af arealet med tilsagn om slæt er der på engene med 10%, mens der på hederne slet ikke er tilsagn med forpligtigelse til slæt. For naturtyperne eng, overdrev og strandeng modtager en stor del af arealet (61-67%) grundbetaling, mens det tilsvarende tal for moser og heder er henholdsvis 25% og 5%. Kommunerne får den største andel af landbrugsstøtten på de kommunalt ejede heder, hvor støtten på 22% af arealet går til kommunerne, mens støtten går til den mindste andel af arealet på enge, overdrev og strandenge (alle 13%). Også kommunernes andel i arealet i tilsagn om pleje af græs- og naturarealer varierer mellem naturtyperne. Her er det hederne med 27% og moserne med 19% af tilsagnsarealet, der er de naturtyper, hvor den største del af støtten tilfalder kommunerne. Strandengene er den naturtype, hvor den laveste andel af støtten går til kommunen, idet det kun er tilfældet for 9% af støtten.

Konklusion

Kommunerne ejer i alt 37.108 ha, som er landbrugsjord og eller §3 arealer. 10.259 ha er kun §3 arealer, 20.686 ha er kun landbrugsarealer, mens 6.162 ha er både landbrug og §3.

Størstedelen af de kommunalt ejede landbrugsarealer drives ekstensivt.

Samlet drives 70% af kommunernes landbrugsareal ekstensivt med græsningsaftaler, naturprojekter og udyrkede arealer eller er i økologisk drift. Dette er en langt højere andel end for det samlede danske landbrugsareal, hvor kun 26% drives ekstensivt.

De kommunalt ejede §3 arealer drives mere ekstensivt end andre §3 arealer.

Overordnet set adskiller driften på de kommunalt ejede §3 arealer sig ikke meget fra driften på alle landets §3 arealer. Men, et nærmere kig på, hvilken type natur- og miljøvenlig drift, der er på §3 arealerne, viser store forskelle: Kommunerne har således en langt større andel af deres §3 arealer i den mest ekstensive af de ekstensive driftstyper (særlige afgrødekoder for natur og miljø tilsagn og projekter). Der er også en større andel af de kommunalt ejede §3 arealer i landbrugsdrift, som er i tilsagn om pleje af græs- og naturarealer sammenlignet med andre §3 arealer.

Kommunernes enge og overdrev drives mere intensivt end andre naturtyper.

Der er stor forskel på, hvor stor en andel af arealet af de forskellige kommunalt ejede naturtyper, som er i landbrugsdrift: Andelen er specielt høj for engene og specielt lav for heder og moser. Selvom en stor del af alle naturtyper er i miljø- og naturvenlig drift, så drives enge og overdrev mindst ekstensivt, moser og strandenge er en mellemgruppe, mens hederne drives mest ekstensivt.

Der er stor forskel mellem kommunerne i forhold til miljø- og naturvenlig drift.

Der er stor variation mellem kommunerne i, hvor stor en andel af de kommunalt ejede landbrugsarealer, der er i miljø- og naturvenlig drift. Det varierer fra 100% i otte kommuner i Hovedstadsområdet til under 37% i fem kommuner. Næsten en tredjedel af kommunerne har mere end 85% af landbrugsarealet i miljø- og naturvenlig drift.

Næsten alle kommunalt ejede §3 arealer i drift drives natur- og miljøvenligt.

I 82 kommuner er under halvdelen af det kommunalt ejede §3 areal i landbrugsdrift, mens der kun en kommune, hvor andelen er over 75%. De kommunalt ejede §3 areal i landbrugsdrift er stort set alle i miljø- og naturvenlig drift på tværs af alle kommuner.

Der er stor variation i om kommunerne selv modtager landbrugsstøtten på deres arealer.

I langt de fleste kommuner modtager kommunerne selv støtten på under 5% af de kommunalt ejede landbrugsarealer. I otte kommuner modtager kommunen den største del af støtten på deres egne arealer.

Nogle kommuner modtager selv støtte for pleje af græs- og naturarealer.

Der er i alt 22 kommuner, hvor kommunen selv modtager støtte for pleje af græs- og naturarealer på dele af deres kommunalt ejede §3 arealer. I ni af kommunerne modtager kommunen støtten på mere end 90% af arealer med tilsagn.

Husk på!

Endelig skal rapportens resultater vurderes med forsigtighed. Det er vigtigt at bemærke at analyserne i rapporten ligestiller landbrugsstøtte med drift/pleje af arealer. Der vil være arealer, både kommunalt ejede og øvrige arealer, som bliver drevet/plejet uden landbrugsstøtte. Det er også

vigtigt at huske, at miljø- og naturvenlig drift eller aftaler om pleje af græs- og naturarealer nok er en forudsætning for, men ikke nødvendigvis er lig med høj biodiversitet.

Perspektiver

Resultaterne i rapporten giver et overblik over de kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer og deres anvendelse på baggrund af eksisterende registerdata. Rapporten præsenterer en række forskelle mellem de enkelte kommuner, som kan bruges til at vurdere omfanget af landbrugsdrift og pleje af arealerne. Der er mange forhold, der kan spille ind, så vurderinger mellem kommunerne skal foretages med forsigtighed.

De bedste vurderinger kan foretages af kommunerne selv - det gælder f.eks. i forhold til kommunernes §3 arealer. De kommunalt ejede arealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3 har en særstatus, idet Naturbeskyttelseslovens §52 forpligter kommunerne til at pleje arealerne, så de ikke varigt skifter karakter (gælder ikke søer og vandløb). De privatejede §3 arealer er ikke omfattet af denne pligt, men arealerne kan, hvis det er landbrugsjord, være omfattet af Lov om drift af landbrugsjorder §5 om rydningspligt, der indebærer, at arealerne holdes fri for træer og opvækst. Resultaterne i rapporten giver den enkelte kommune mulighed for at vurdere driften og plejen på deres arealer i forhold til andre kommuner med indsigt i de specielle forhold i lige deres kommune. Kommunerne kan også sammenligne driften og plejen med de kommuner, som de mener det er relevant at måle sig mod.

Landbrugsstøtten, både generelt og mere specifikt i ordninger målrettet miljø og natur, giver mulighed for kommunerne til at finansiere dele af deres lovpligtige naturpleje eller andre initiativer. Resultaterne i rapporten giver kommunerne mulighed for at vurdere, i hvilket omfang de udnytter denne mulighed sammenlignet med andre kommuner. Der er dog arealer, hvor den bedste drift i forhold til f.eks. biodiversitet, ikke er forenelig med støtteordningerne.

Resultaterne i rapporten (specielt Bilag 2) kan også bruges af kommunerne til at vurdere, i hvilket omfang landmændene i deres kommune udnytter mulighederne for støtte på de privatejede landbrugs- og naturarealer.

Alle data anvendt i analyserne i rapporten opdateres enten løbende (ejerforhold, §3 arealer) eller årligt (landbrugsstøtte, afgrøder). Det er derfor muligt systematisk at gentage analyserne og følge udviklingen over tid for de kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer og deres anvendelse.

Referencer

Pedersen BF, Bach EO. 2020: Offentlig ejet landbrugsjord: forpagtning og driftsform 2014-19. Rådgivningsrapport fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet. 38 sider. [LINK](#) (Hentet 08.01.2024)

Primdahl J, Andersen E., Folvig S, Christensen AA. 2019: Nørreådalens forvaltning, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning. [LINK](#) (Hentet 22.01.2024)

Uldall-Jessen L, Pedersen BF, Bach EO. 2023. Offentligt ejet landbrugsjord: Forpagtning og driftsform, 2022. Rådgivningsrapport fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet. 56 sider. [LINK](#) (Hentet 08.01.2024)

Datakilder

BBR, 2023a: Matriklen Geometri Prædefineret: Samlet fast ejendom. [LINK](#). (Hentet 16.11.2023)

BBR, 2023b: EjerFortegnelsen. [LINK](#). (Hentet 17.11.2023)

BBR, 2023c: Matriklen Geometri Prædefineret: Jordstykke. [LINK](#). (Hentet 16.11.2023)

CVR, 2023: Virksomhedsform=Primærkommune. [LINK](#) (Hentet 21.11.2023)

Landbrugsstyrelsen, 2023a: LBST WFS Server: Marker_seneste. [LINK](#). (Hentet 17.11.2023)

Landbrugsstyrelsen, 2023b: LBST WFS Server: Oekologiske_arealer_23. [LINK](#). (Hentet 17.11.2023)

Landbrugsstyrelsen, 2023b: LBST WFS Server: Tilsagn_til_pleje_af_graes_2015-20. [LINK](#). (Hentet 17.11.2023)

Landbrugsstyrelsen, 2023d: Liste over afgrødekoder 2023. [LINK](#). (Hentet 21.11.2023)

Naturstyrelsen, 2023: Naturtyper. [LINK](#). (Hentet 17.11.2023)

PlanInfo, 2023: theme_pdk_kommuneplanramme_vedtaget_v. [LINK](#) (Hentet 08.01.2024)

Bilag 1: Nøgletal for kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer 2023

I nedenstående tabel vises for de enkelte kommuner:

- A. Kommunalt ejet landbrugsareal, ha
- B. Kommunalt ejet §3 areal, ha
- C. Kommunalt ejet areal, som både er §3 og landbrugsareal, ha
- D. Andelen af kommunalt ejede landbrugsarealer i miljø- og naturvenlig landbrugsdrift 2023, % (Kort 1)
- E. Andelen af kommunalt ejede landbrugsarealer, hvor kommunen modtager landbrugsstøtten 2023, % (Kort 2)
- F. Andelen af kommunalt ejede arealer registreret efter §3 i Naturbeskyttelsesloven, som er i landbrugsdrift 2023, % (Kort 3)
- G. Andel af areal i tilsagn om pleje af græs- og naturarealer på kommunalt ejede §3 arealer, hvor kommunen modtager støtten 2023; % (Kort 4)

Kommune	A	B	C	D	E	F	G
Albertslund	69	16	12	100	100	77	100
Allerød	146	84	40	99	27	47	0
Assens	163	69	7	58	3	10	0
Ballerup	305	106	72	100	0	68	0
Billund	412	181	112	72	33	62	93
Bornholms	302	154	51	90	17	33	27
Brøndby	3	0	0	100	0	-	-
Brønderslev	114	63	5	37	0	8	0
Dragør	55	63	26	79	0	42	0
Egedal	122	75	34	94	0	45	0
Esbjerg	1340	753	413	73	4	55	1
Fanø	205	544	202	100	94	37	99
Favrskov	308	113	53	66	0	46	0
Faxe	133	28	14	23	0	49	0
Fredensborg	140	64	14	81	84	22	0
Fredericia	205	109	21	90	5	19	0
Frederikshavn	430	905	145	75	10	16	18
Frederikssund	242	160	78	69	25	49	17
Furesø	120	97	28	99	69	29	69
Faaborg-Midtfyn	233	63	22	41	0	35	0
Gentofte	5	37	4	100	0	12	0
Gladsaxe	17	78	9	100	0	12	0
Glostrup	0	2	0	-	-	0	0
Greve	92	70	15	69	0	21	49
Gribskov	111	45	20	70	0	44	0
Guldborgsund	299	160	24	50	30	15	16
Haderslev	584	234	88	42	2	38	0

Halsnæs	120	87	12	86	48	14	90
Hedensted	259	56	19	49	0	34	0
Helsingør	203	43	8	78	58	18	20
Herlev	51	17	2	100	29	10	100
Herning	1334	986	521	78	5	53	0
Hillerød	262	72	26	85	0	36	0
Hjørring	437	624	207	80	20	33	51
Holbæk	321	180	76	83	0	42	0
Holstebro	503	570	76	64	0	13	0
Horsens	449	194	96	67	7	49	0
Hvidovre	0	24	0	-	-	0	0
Høje-Taastrup	51	7	1	98	4	17	0
Hørsholm	72	37	11	99	6	30	100
Ikast-Brande	300	98	43	61	1	43	0
Ishøj	244	95	70	53	53	74	100
Jammerbugt	94	236	53	73	0	22	0
Kalundborg	133	148	20	80	0	14	0
Kerteminde	147	66	34	91	0	51	0
Kolding	469	323	126	66	8	39	0
København	16	153	3	100	0	2	0
Køge	189	48	11	54	11	23	0
Langeland	79	47	27	90	0	56	0
Lejre	64	9	0	65	0	2	0
Lemvig	201	177	88	75	5	50	0
Lolland	166	111	33	47	0	29	0
Lyngby-Taarbæk	64	88	0	100	0	0	0
Læsø	66	168	63	97	0	37	0
Mariagerfjord	211	142	65	86	1	46	0
Middelfart	214	67	7	71	36	11	0
Morsø	229	151	89	66	0	59	0
Norddjurs	366	309	130	67	0	42	0
Nordfyns	163	55	30	39	0	53	0
Nyborg	139	127	68	91	8	53	0
Næstved	521	124	32	27	4	26	0
Odder	120	21	8	71	0	38	0
Odense	841	516	253	97	4	49	0
Odsherred	159	158	75	83	0	47	0
Randers	673	256	86	69	32	34	76
Rebild	93	96	28	57	0	29	0
Ringkøbing-Skjern	336	206	96	72	0	47	0
Ringsted	189	136	67	67	0	49	0
Roskilde	287	83	31	86	0	38	0
Rudersdal	208	226	107	100	97	47	100
Rødovre	0	1	0	-	-	0	0

Samsø	23	3	0	95	0	7	0
Silkeborg	333	314	99	76	0	31	0
Skanderborg	175	137	7	51	0	5	0
Skive	287	234	89	80	0	38	0
Slagelse	426	108	33	33	0	31	0
Solrød	37	50	20	65	0	40	0
Sorø	59	15	0	50	0	0	0
Stevns	66	35	7	77	0	20	0
Struer	140	52	20	45	0	38	0
Svendborg	142	53	22	61	0	42	0
Syddjurs	214	124	13	54	0	10	0
Sønderborg	539	134	64	63	0	47	0
Thisted	472	369	117	44	0	32	0
Tønder	733	251	63	43	0	25	0
Tårnby	25	1	0	86	0	0	0
Vallensbæk	67	47	34	100	100	72	100
Varde	386	309	109	59	0	35	0
Vejen	386	72	36	24	0	50	0
Vejle	674	365	161	73	8	44	0
Vesthimmerlands	351	196	81	81	0	41	0
Viborg	536	291	117	73	6	40	36
Vordingborg	200	66	38	62	37	57	74
Ærø	32	50	15	96	0	30	0
Aabenraa	740	305	106	73	0	35	0
Aalborg	943	698	332	90	8	48	12
Århus	1659	527	276	70	0	52	0

Bilag 2: Nøgletal for alle landbrugs- og naturarealer 2023

- A. Landbrugsareal, ha
- B. §3 areal, ha
- C. Areal, som både er §3 og landbrugsareal, ha
- D. Andelen af landbrugsarealer i miljø- og naturvenlig landbrugsdrift 2023, %
- E. Andelen af arealer registreret efter §3 i Naturbeskyttelsesloven, som er i landbrugsdrift 2023, %
- F. Andel af landbrugsarealer i tilsagn om pleje af græs- og naturarealer, %
- G. Andel af §3 areal i tilsagn om pleje af græs- og naturarealer, %

Kommune	A	B	C	D	E	F	G
Albertslund	289	142	122	100	86	35	47
Allerød	2139	313	116	38	37	4	18
Assens	33352	1536	1359	20	89	2	31
Ballerup	401	118	82	93	70	27	48
Billund	31646	2246	1677	29	75	3	33
Bornholms	34639	1200	774	15	65	1	21
Brøndby	4	0	0	100	-	0	-
Brønderslev	45556	3537	3347	23	95	3	39
Dragør	516	149	92	60	62	20	54
Egedal	6245	561	496	38	88	3	28
Esbjerg	51744	4384	3809	27	87	5	51
Fanø	1848	2299	1427	90	62	72	55
Favrskov	34834	1297	1224	19	94	1	26
Faxe	24927	869	848	14	98	1	15
Fredensborg	4236	262	201	52	77	2	14
Fredericia	5787	544	378	23	70	3	25
Frederikshavn	34031	6801	4150	30	61	7	31
Frederikssund	14264	1350	864	27	64	5	40
Furesø	1082	332	126	72	38	14	26
Faaborg-Midtfyn	40725	1530	1433	25	94	3	37
Gentofte	12	68	11	100	16	99	16
Gladsaxe	18	79	10	100	12	93	12
Glostrup	19	12	9	100	78	0	0
Greve	2319	124	54	23	43	1	5
Gribskov	11195	1363	624	40	46	3	16
Guldborgsund	64044	1839	1629	14	89	1	45
Haderslev	56734	2628	2114	26	80	2	32
Halsnæs	3912	730	352	43	48	8	30
Hedensted	37113	1707	1595	19	93	2	30
Helsingør	3577	288	239	52	83	6	42
Herlev	59	17	2	100	13	11	7
Herning	79215	6652	4231	30	64	3	27

Hillerød	8356	1069	481	36	45	3	21
Hjørring	61930	6266	5492	22	88	4	31
Holbæk	37307	1524	1397	29	92	2	37
Holstebro	47720	5104	2728	32	53	4	28
Horsens	30184	1899	1700	24	90	3	46
Hvidovre	63	24	0	98	0	0	0
Høje-Taastrup	3013	105	83	35	79	2	34
Hørsholm	523	94	35	52	37	2	9
Ikast-Brande	39790	3048	1448	32	48	2	24
Ishøj	1020	104	79	23	76	5	43
Jammerbugt	52546	8121	5304	26	65	6	35
Kalundborg	38591	2921	2717	24	93	5	53
Kerteminde	14077	547	499	16	91	2	50
Kolding	38702	1796	1425	25	79	2	32
København	192	483	160	100	33	82	32
Køge	13293	253	211	17	83	1	26
Langeland	20697	918	834	16	91	3	31
Lejre	14997	736	641	35	87	4	50
Lemvig	32917	3095	2081	31	67	5	46
Lolland	68313	1098	996	9	91	1	55
Lyngby-Taarbæk	399	462	173	99	37	57	37
Læsø	5483	3498	2903	79	83	41	60
Mariagerfjord	45879	3040	2779	37	91	4	47
Middelfart	18606	838	765	17	91	2	33
Morsø	28162	1807	1707	15	94	3	44
Norrdjurs	44115	1601	1157	21	72	1	22
Nordfyns	32238	963	870	14	90	1	41
Nyborg	18766	485	423	16	87	1	24
Næstved	44066	1680	1551	17	92	2	49
Odder	15650	15070	600	15	4	2	2
Odense	12829	1017	716	28	70	4	39
Odsherred	19242	1320	1069	32	81	4	39
Randers	51753	2749	2355	23	86	2	30
Rebild	44223	3253	3045	32	94	3	31
Ringkøbing-Skjern	93705	11323	5931	27	52	4	29
Ringsted	18469	558	482	18	86	1	18
Roskilde	11090	540	413	28	76	3	44
Rudersdal	941	437	198	79	45	15	26
Rødovre	0	1	0	-	0	-	0
Samsø	8198	819	784	24	96	8	75
Silkeborg	40215	3014	2280	32	76	3	29
Skanderborg	23406	101184	1138	31	1	2	0
Skive	48501	4214	3900	23	93	4	40
Slagelse	38062	1309	1155	15	88	2	47

Solrød	2134	191	107	20	56	2	19
Sorø	17440	560	519	26	93	2	30
Stevns	17840	295	262	8	89	0	21
Struer	18158	1036	988	25	95	3	44
Svendborg	25949	763	711	21	93	2	53
Syddjurs	38066	3101	2729	31	88	5	39
Sønderborg	33476	1571	1176	18	75	1	27
Thisted	58263	17595	7170	32	41	8	24
Tønder	89619	8008	6105	33	76	4	43
Tårnby	2981	2686	2560	94	95	38	39
Vallensbæk	81	48	35	100	73	43	65
Varde	75983	15773	8442	37	54	8	33
Vejen	57431	2568	2512	24	98	2	34
Vejle	61605	3827	3333	31	87	3	43
Vesthimmerlands	56308	5586	5448	29	98	5	44
Viborg	85690	47407	6581	30	14	4	5
Vordingborg	41550	2549	2350	22	92	4	52
Ærø	6629	730	684	24	94	8	54
Aabenraa	64297	4232	3280	29	77	3	36
Aalborg	70601	6382	5754	33	90	5	46
Århus	22590	14505	820	28	6	2	2

Bilag 3: Kort over de kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer 2023 fordelt på regioner

Matrikler, hvor vejarealet udgør mere end 75% af det samlede areal.

Region Hovedstaden er delt i kommunerne på Sjælland og Bornholm.

Kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer

□ Kommuner

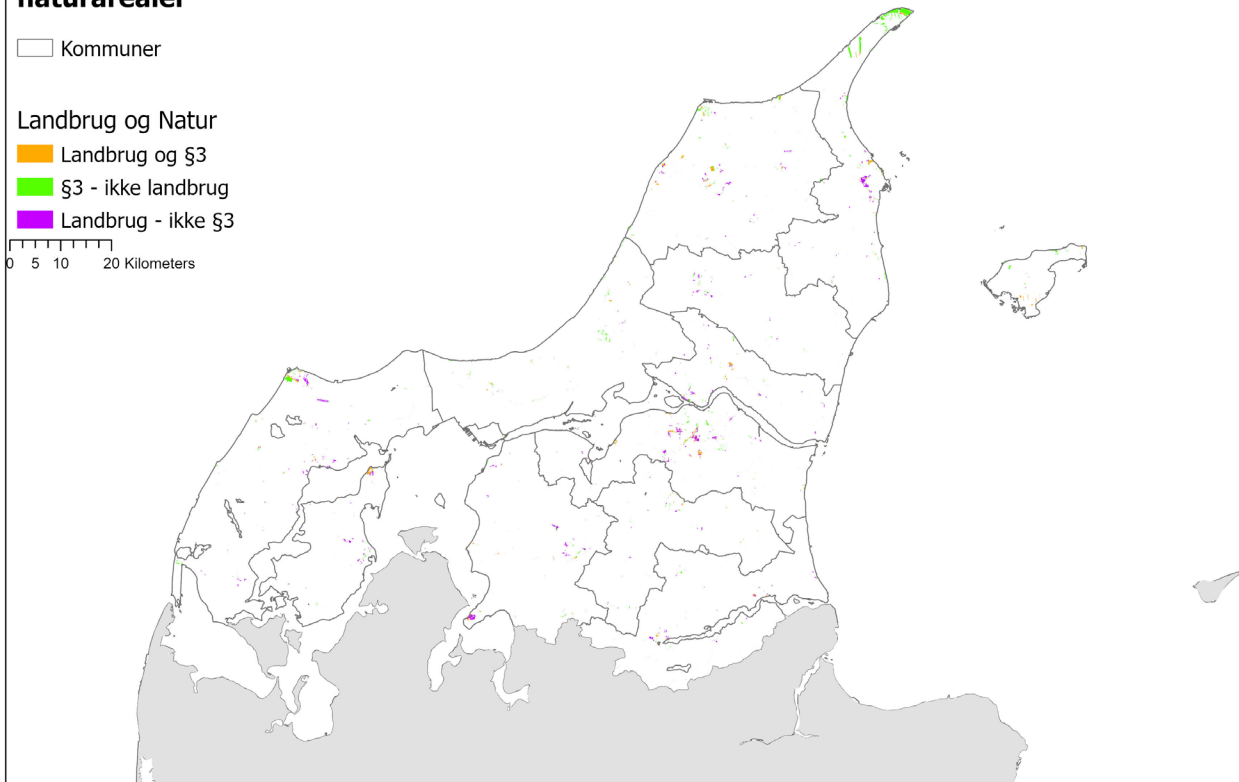
Landbrug og Natur

■ Landbrug og §3

■ §3 - ikke landbrug

■ Landbrug - ikke §3

0 5 10 20 Kilometers



Kommunalt ejede landbrugs- og naturarealer

□ Kommuner

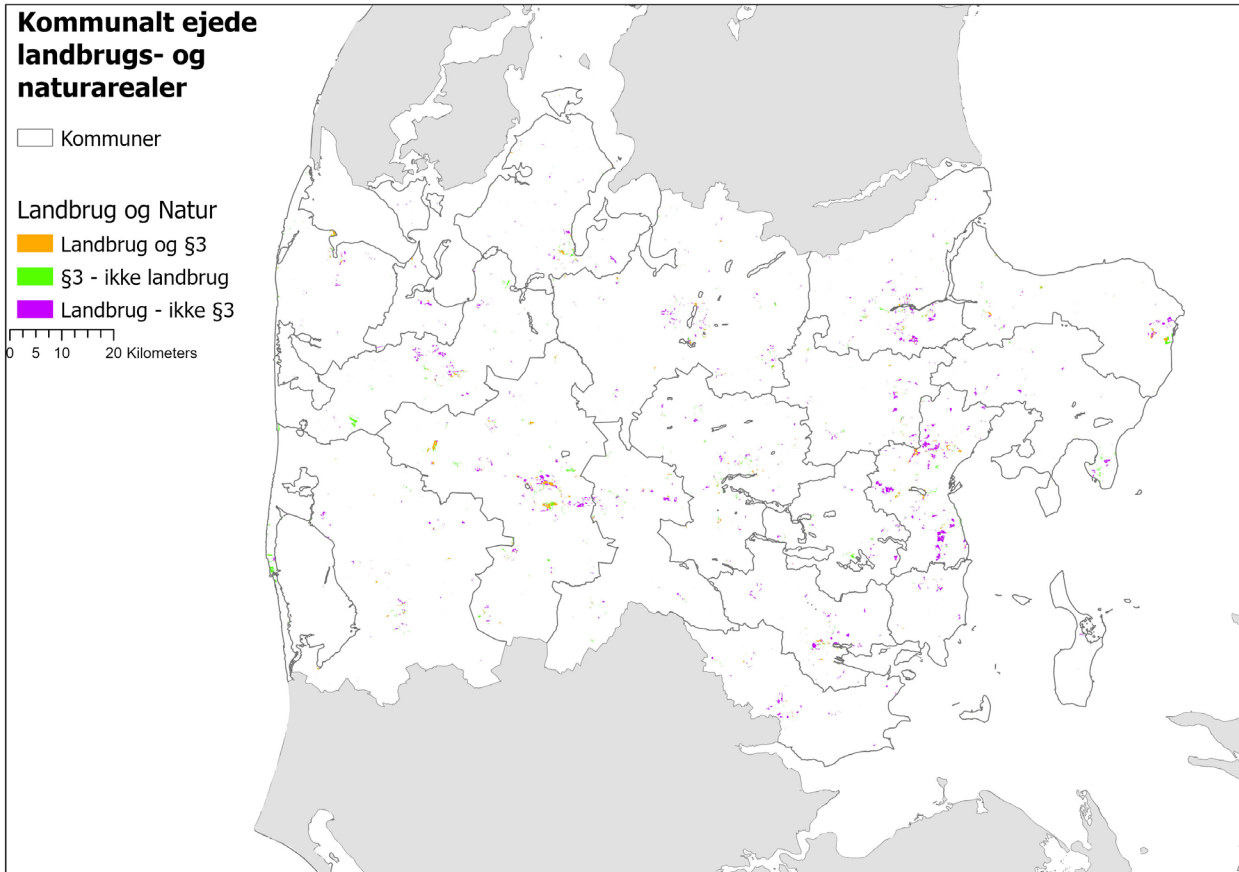
Landbrug og Natur

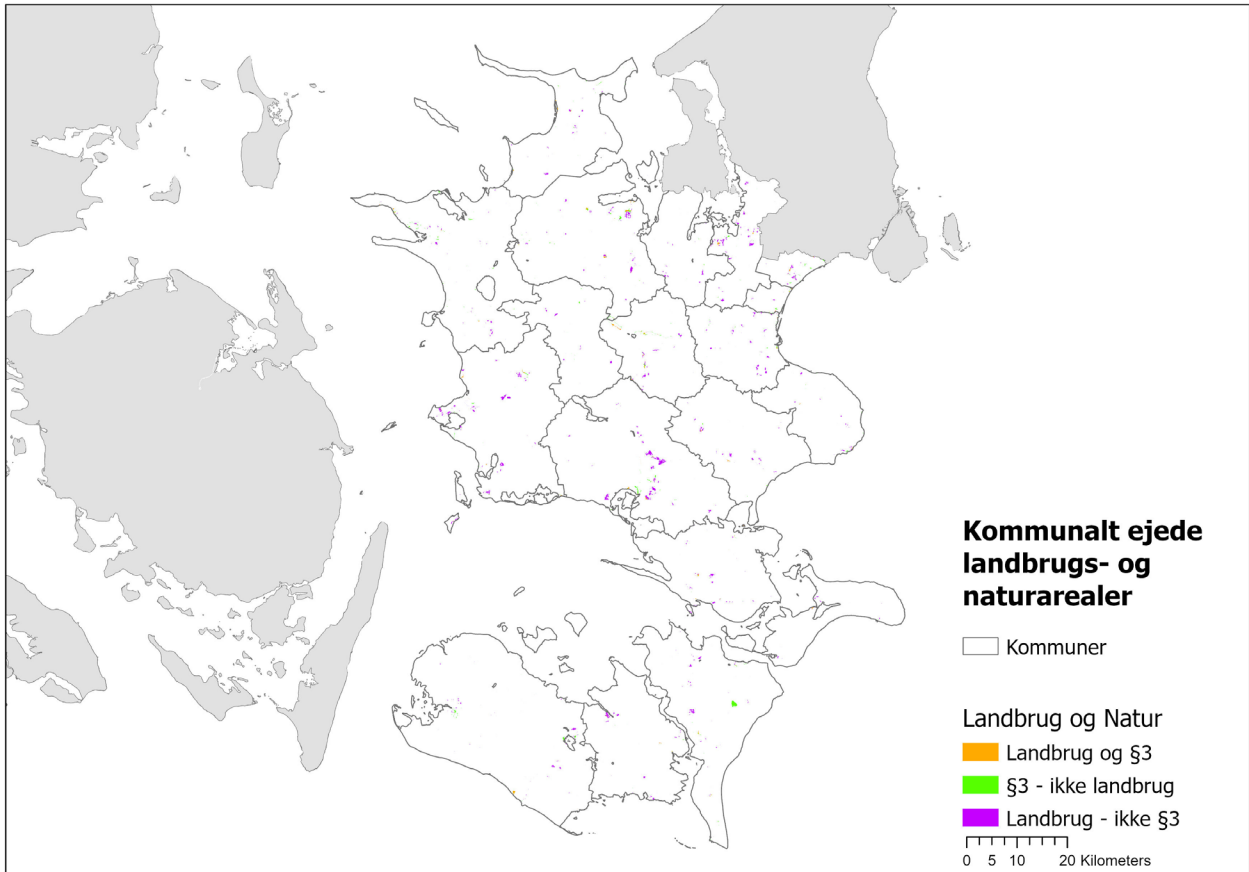
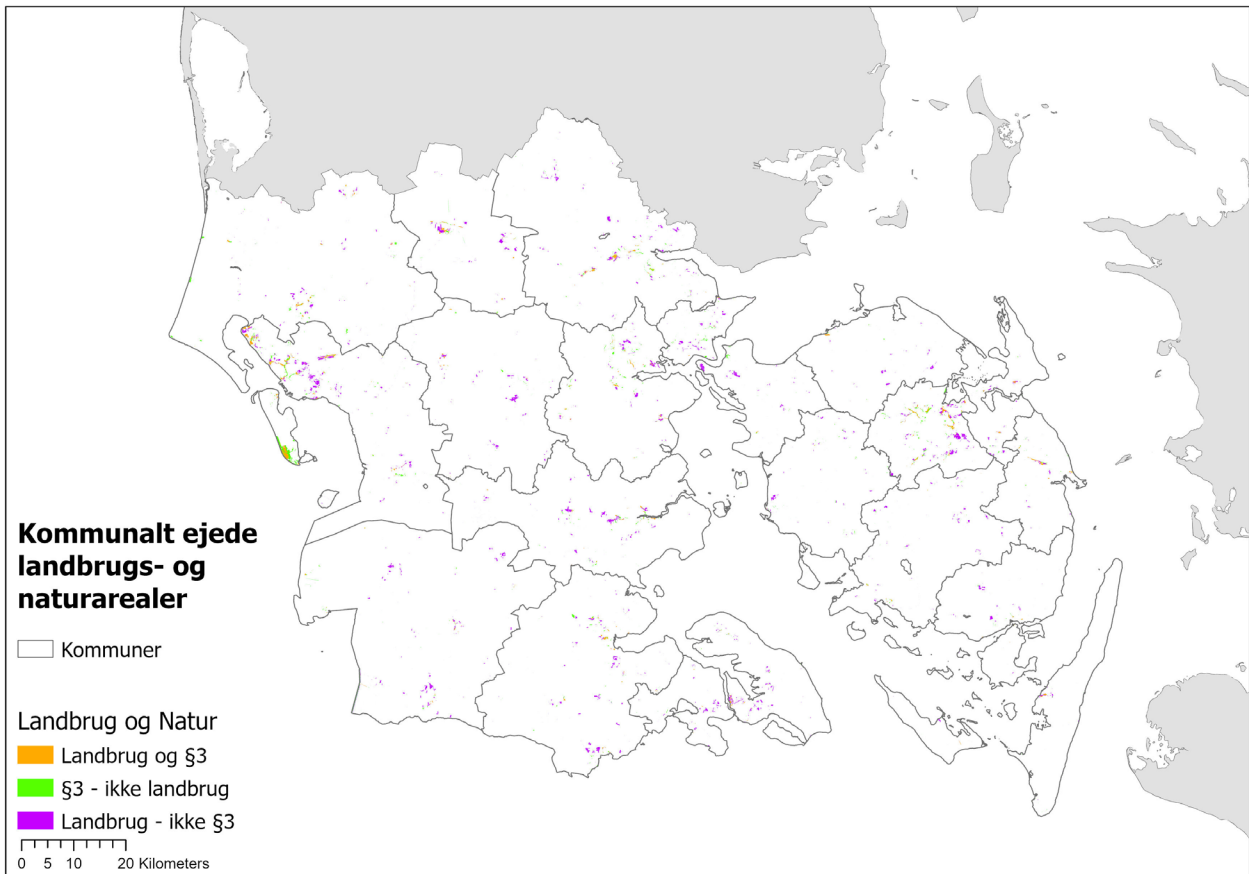
■ Landbrug og §3

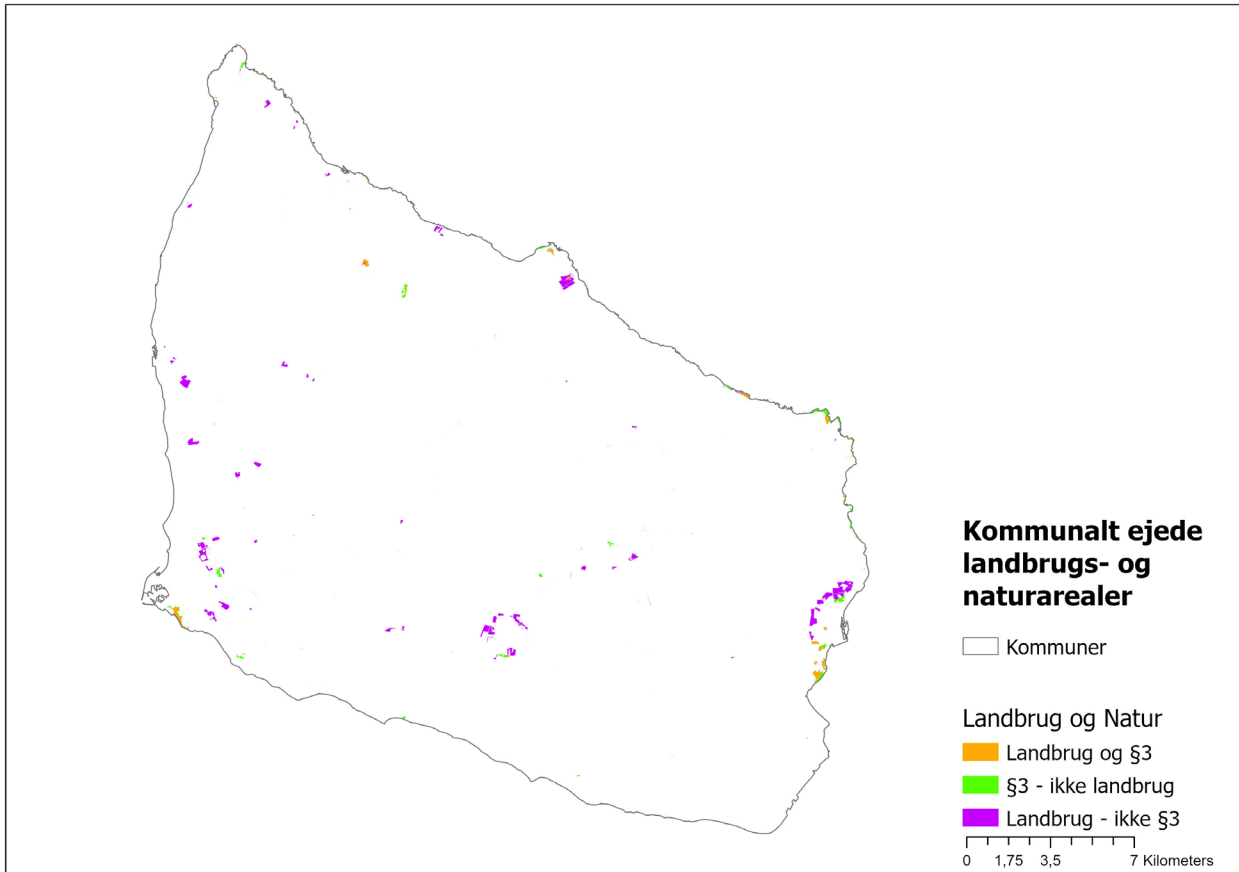
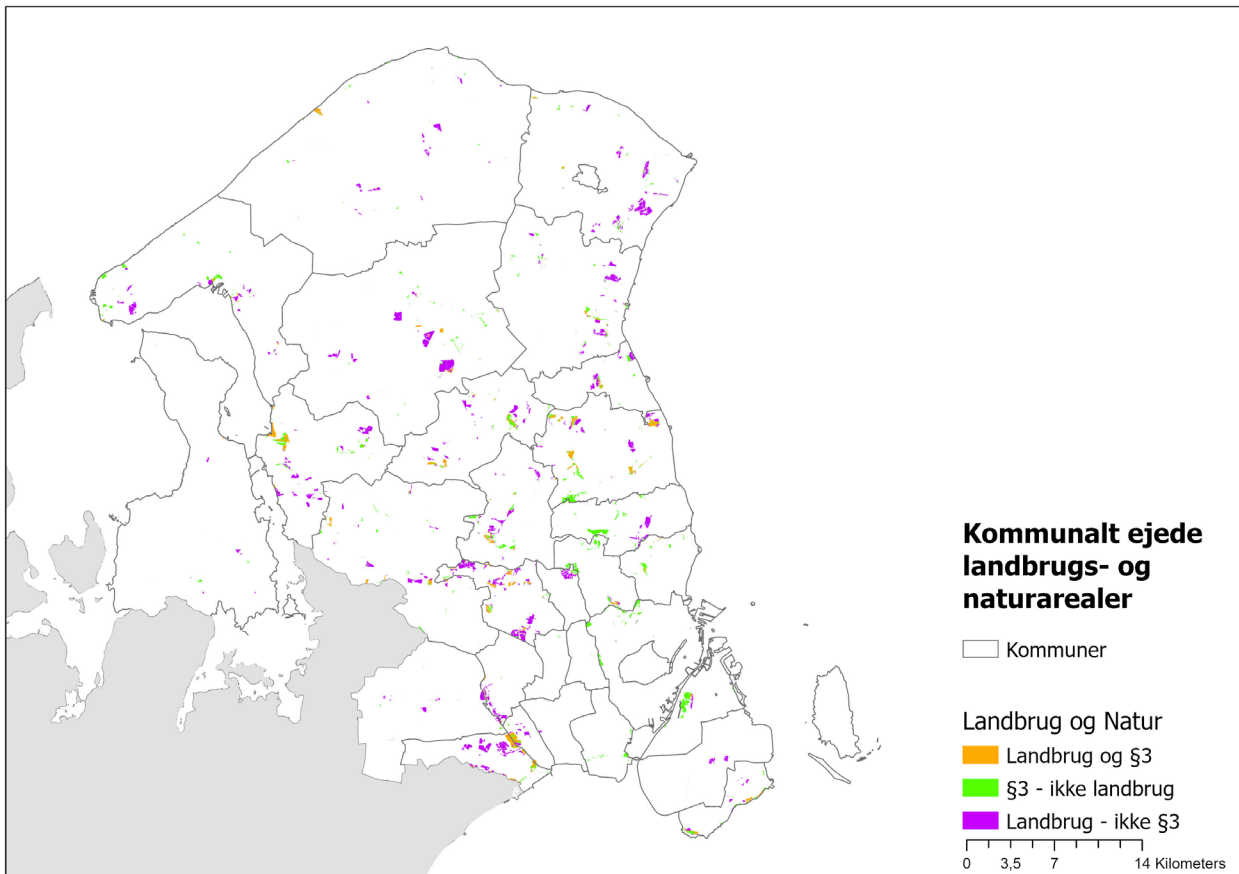
■ §3 - ikke landbrug

■ Landbrug - ikke §3

0 5 10 20 Kilometers







KØBENHAVNS UNIVERSITET

INSTITUT FOR GEOVIDENSKAB
OG NATURFORVALTNING

ROLIGHEDSVEJ 23
1958 FREDERIKSBERG

TLF. 35 33 15 00
IGN@IGN.KU.DK
WWW.IGN.KU.DK